

**Segédlet
a Zöld Óvoda pályázat megírásához**

A pályázatban található fogalmak, kifejezések, szakszavak betűrendi listája	Jelentéstartalmak, tevékenységi, és felhasználhatósági jellemzők
Attitűd	Az attitűd az egyén másik személlyel, tárggyal, helyzettel, vagy fogalommal kapcsolatos érzelmi-, magatartásbeli viszonyulását, beállítódását jelöli. Különösen fontos annak bemutatása, hogy a pályázó milyen hatást gyakorol a környezettudatos attitűd kialakítására, a helyes szokások megalapozása, elsajátítása érdekében.
A pályázati szakasz ideje és tartalma	A pályázat beadását megelőző három, illetve Örökös Zöld Óvodai pályázat esetén kilenc/tizenkettő nevelési év munkájának bemutatását jelentő időszak. Elvárás: a nevelőmunka tartalmának értékelése a 20 pontos Zöld Óvodai Kritériumrendszer elvei alapján.
Bázisintézmény	A Zöld Óvoda Bázisintézmény megfelel a Zöld Óvodai Kritériumrendszer követelményeinek, a helyi pedagógiai dokumentumok alapján gyakorlatában eredményesen valósítja meg a környezeti nevelést. Ezen túlmenően vállalja a bázisintézményi feladatokkal járó munkát: éves fejlesztési tervet készít, továbbképzési feladatokat vállal, térségében támogatja az egyének és más közösségek környezettudatos szemléletének megalapozását és fejlesztését. Jó gyakorlatait bemutatja, széles körben terjeszti. A feladatok ellátásával a környezetügyért felelős minisztérium bízta meg, - jelenleg Agrárminisztérium (AM). (http://zoldovoda.hu/hu/bazisovodak/bazisovodakbemutakozasa)
Beszámoló	A beszámoló elemző értékelés, a változásokat, a pályázati szakaszra vonatkozó zöld óvodai fejlődési folyamatot mutatja be a pályázatban megadott szempontok alapján, mennyiségi és minőségi mutatók felhasználásával, valamint a megadott önértékelési szempontok szerint igazolja a zöld óvodai kritériumok megvalósításának eredményeit.
Dokumentumok hitelesítése	A dokumentumok csak hitelesítve, aláírva, keltezéssel és pecséttel ellátva fogadhatóak el. A hiánypótlásként benyújtott pályázati dokumentumok szintén aláírva, keltezett és pecséttel ellátottan tekinthetőek hitelesnek.

<p>Erdei Óvoda</p>	<p>Az erdei óvoda az óvodai nevelés kiegészítője, az óvoda falain kívüli nevelés színtere, amely magába foglalja a nevelés minden területét. Olyan komplex program együttes, mely az óvoda pedagógiai programjában megjelölt gyermekek számára legalább 2 legfeljebb 5 napra szerveződik. Figyelembe veszi a fenntarthatóságra nevelés elvét, a helyi pedagógiai program tartalmi jellemzőit, az óvodai nevelés folyamatjellegét, a nevelési területek kölcsönhatását, egymásra épülését. Az erdei óvoda tehát egy olyan tanulási szervezési forma, amely nem hagyományos módszerrel segíti a környezettudatos magatartás alakítását és a környezetismereti tartalmak elsajátítását. Gyakorlatában kiemelt szerepet kap az adott terepeken végzett tevékenykedés, az aktív részvétel, a közvetlen tapasztalatok szerzése, az észlelés, az érzékelés. A cselekedtetésen keresztül biztosított élményszerzés erősíti a környezettudatos magatartási formák megalapozását, kialakulását, ezzel elősegíti a pozitív kötődések beindítását a gyermeki magatartásban. Az erdei óvoda az élménypedagógia színtere, speciális helye a környezeti nevelésnek. (Kiemelés a NATURA 2000 kiadványok szövegéből).</p>
<p>Élménypedagógia</p>	<p>Egy nevelésfilozófiai irányzat, amely segítségével a nevelő céltudatosan megteremti azt a légkört, amelyben a gyermekek saját élményeiken keresztül tudják megszerezni a nagyobb tudást, készségeik fejlesztését, az értékek megismerését, megtanulják a másokkal való kooperációban és a közösségben való boldogulást.</p> <p>A tanulás egyik csoportos formája, közvetlenül összeköti az örömforrást, az örömmel átélt tevékenységet és jó érzést, az aktív figyelmet és cselekvést a tanulás tárgyával. A tanulási folyamatban a célok, feladatok és tevékenységek mellett a felszabadult, felfedező és örömteli tevékenység hangsúlyos szerepet kap. E folyamatban különböző eszközök, módszerek kapnak teret: játékok, szimulációk, szerepjátékok. Az élménypedagógiai szemlélet megváltoztatja a pedagógusok és a gyerekek egymáshoz és a tudáshoz való viszonyát. Mindezek alapján a tudás aktívvá, életszerűvé válik, amely a pedagógusokat az ismeretek egyszerű közvetítői helyett élmények adóivá teszik.</p>
<p>Feladatellátási hely típusai</p>	<p>A feladatellátási hely (Nkt. 4.§ 7. bek.) az az épület, ahol a köznevelési intézmény alapító okiratában, szakmai alapidokumentumában foglalt feladat ellátása történik.</p> <p>Típusai:</p> <p><u>Székhely</u> (Nkt. 4.§ 27. bek.): az alapító okiratban, szakmai alapidokumentumban meghatározott, a köznevelési intézmény alapfeladatának ellátását szolgáló feladatellátási hely, ahol képviseleti jogának gyakorlására jogosult vezetőjének munkahelye található.</p> <p><u>Tagintézmény</u> (Nkt. 4.§ 28. bek.): az az intézményegység, ahol a székhelytől való távolság vagy a feladatok jellege miatt az irányítási, képviseleti feladatok a székhelyről nem, vagy csak részben láthatók el.</p> <p><u>Telephely</u> (Nkt. 4.§ 34. bek.): a székhelyen kívül működő feladatellátási hely.</p> <p>Ha egy adott intézményből egy időben több feladatellátási hely nyújt be pályázatot (székhely, tagintézmény, telephely), akkor fontos az adott feladatellátási hely konkrét helyi sajátosságainak megjelenítése, kiemelése.</p>

<p>Feladatellátási hely sajátosságai</p>	<p>A fejlesztés nem szervezhető egységes sablonok szerint, mivel minden nevelési intézmény épülete más és más szerkezeti adottságok alapján működik és különböző tárgyi feltételekkel rendelkezik. Adott feladatellátási hely sajátosságai különböznek/eltérnek az ugyanazon intézményhez tartozó másik feladatellátási hely sajátosságaitól. Az ott jelenlevő erőforrások, infrastruktúrák, erősségei, gyengeségei, lehetőségei, specialitásai határozzák meg a pályázók önértékelési és fejlesztési feladatait. A feladatellátási helyek pályázataiban megjelenő egyformaságok, azonosságok az értékelést korlátozzák.</p>
<p>Fenntartható fejlődés</p>	<p>Olyan fejlődési folyamat, ami „kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét, hogy kielégítsék a saját szükségleteiket”. (ENSZ, Brundtland- jelentés, 1985.) A cél kiemelten az, hogy olyan felelősen gondolkodó, cselekvő állampolgárok nevelése valósuljon meg, akik fogékonyak a szűkebb és tágabb környezetük megóvására, saját és társaik egészségének védelmére. Minden óvodapedagógussal szemben elvárás, „hogyan (...) a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.” 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról. Letöltve, utolsó megtekintés: 2019. 04. 24. https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200363.KOR</p>
<p>Hospitálás Zöld Óvodában</p>	<p>A „Zöld Óvoda”, az „Örökös Zöld Óvoda” címmel, és Zöld Óvoda Bázisintézményi megbízással rendelkező intézményekben tett szakmai jellegű megfigyelések, látogatások, konzultációk, melyek segítik a résztvevő óvodák pedagógusainak fejlesztését, az intézmény előbbre lépését a Zöld Óvodai Kritériumok mindennapi óvodai gyakorlatban történő megvalósulása érdekében.</p>
<p>Intézményi önértékelés</p>	<p>Az intézmény átfogó belső értékelési mechanizmusa alapján végzett tevékenységei. A Zöld Óvodai Kritériumok figyelembevételével az óvodapedagógus és az intézményvezető, munkaközösség-vezető önmagára, valamint a vezető a nevelőtestület bevonásával az intézményre vonatkozóan meghatározza a kiemelkedő és a fejlesztendő területeket, majd erre építve fejlesztéseket terveznek. A fejlesztési feladatokat intézkedési tervben rögzítik, szervezeti és egyéni tanulási, önfejlesztési programokat indítanak, hogy azután az újabb önértékelés keretében vizsgálják a programok megvalósításának eredményességét. Az intézmény az önértékelés során azt vizsgálja, hogyan tudott megfelelni a saját maga által készített pedagógiai programban megfogalmazott céloknak, hol tart a célok megvalósításában.</p>
<p>Kapcsolatok rendszere</p>	<p>Az óvodán belüli és kívüli kapcsolatokban működő intézmények, szervezetek, közösségek, személyek megnevezése, melyek közreműködnek a Zöld óvodai tartalmakkal összefüggő-tevékenységek eredményes megvalósításában.</p>

<p>Kirándulás</p>	<p>Olyan tanulásszervezési tevékenység, amelynek során az óvodapedagógus és a gyerekek hosszabb-rövidebb időre elhagyják az intézmény falait a külső világgal történő ismerkedés, új tapasztalatok megszerzése érdekében. A kirándulás sokféle formát ölthet (pl.: múzeumlátogatás, látogatás egy tanyán, séta a közvetlen környezetben), ilyenkor határozott céllal történnek a megfigyelések, vizsgálódások, felfedezések, - valamilyen konkrét témában tapasztalatok gyűjtésére adnak lehetőséget. (Természetesen az is kirándulásnak tekinthető, amikor „csak” gyönyörködés, sportolás, túrázás a cél). Nagy jelentősége van e szervezett tevékenységek eredményes megvalósításában a tudatos felkészülésnek, előkészítésnek, ami biztosítja a gyerekek számára, hogy felfedezzék a természet szépségeit, jelenségeit, észrevegyék az összefüggéseket, kapcsolatokat, törvényszerűségeket. A kirándulás nem egyenértékű az erdei óvodával, programmal. (Felhasznált irodalom: Hortobágyi Katalin: ERDEI ISKOLA, Iskolafejlesztési Alapítvány, OKI 1993)</p>
<p>Megújuló energiaforrás</p>	<p>Olyan energiaforrás, amely természeti folyamatok során folyamatosan rendelkezésre áll, vagy újratermelődik (például nap-, szél- és vízenergia, biomassza, geotermikus energia). Ezek hasznosításával az emberiség a szükségleteit az adott gazdasági fejlettség szintjén kielégítheti, és használatuk ellenére természetes úton újratermelődnek. Ezzel szemben a fosszilis tüzelőanyagok (kőszén, kőolaj, földgáz) nem megújuló energiaforrások és a mennyiségük végesnek tekinthető. A napelem (vagy fotovillamos elem), olyan szilárdtest eszköz, amely a Nap sugárzási energiáját közvetlenül alakítja át villamos energiává.. (http://www.napenergia.hu/napelem.html)</p>
<p>Mentor/mentorok</p>	<p>Olyan személy, aki kimagasló szakmai kompetenciával rendelkezik az adott területen, széleskörű kapcsolatrendszert épít ki a Zöld Óvoda tématerületein; az intézményben folyó nevelőmunka folyamatát tudja követni, segíteni, fejleszteni céljaik elérésében. A mentor képes tudása átadására annak érdekében, hogy az egyén vagy csoport a leoptimálisabban tudja kibontakoztatni képességeit. A mentor követi és támogatja tanácsaival, módszertani kultúrájával az óvodapedagógus szakmódszertani fejlesztését.</p>
<p>Mentorálás tartalma (- a pályázat elkészítésében, - a zöld óvodai tartalmak megvalósítási folyamatában)</p>	<p>Olyan tevékenység, melynek során a Bázisintézmények, Zöld Óvoda, Örökös Zöld Óvoda címmel rendelkező intézmények mentorai megbízás/felkérés alapján egyéni vagy óvodai szinten támogatják, segítik a zöldülni vágyó óvodák pályázatának elkészítését, a 20 pontos Zöld Óvodai Kritériumok tartalmi megvalósítására való felkészülést, és annak megvalósulását.</p>
<p>Önértékelési szempontsor</p>	<p>A pályázati kiírás 3. számú melléklete, olyan eszköz, amely az elemző, értékelő munka konkrét, részletes kifejtését teszi lehetővé. A táblázatokban megfogalmazott szakmai területek, kérdések, és minőségi mutatók az elmúlt három nevelési évben megvalósult Zöld Óvodai tevékenységek, témák változásait mutatják be, és fejlődési folyamatként adnak számot a tartalmi munkáról.</p>

<p>„Örökös Zöld Óvoda” címre pályázó intézmény</p>	<p>„Örökös Zöld Óvoda” címre minden olyan, feladatellátási hely pályázhat, amely már három alkalommal elnyerte a Zöld Óvoda címet. Leghamarabb a harmadszor elnyert cím megszerzését követő évben, legkésőbb az azt követő harmadik évben nyújthatóak be a pályázatok. Felkérésre, vagy megbízás alapján az Örökös Zöld Óvoda címmel rendelkező óvoda bázisóvodai feladatot is elláthat.</p>
<p>Pályázati kiírás</p>	<p>Az a dokumentum, amelyet a pályázat megjelentetéséért felelős tárca évente a Magyarországi Zöld Óvodák Hálózatának (www.zoldovoda.hu) honlapján közzétesz. Előírásainak betartása kötelező.</p>
<p>Projekt módszer</p>	<p>Olyan tanulás-szervezési munkaforma, amelynek középpontjában egy probléma áll. A projektekre épülő „tanulás-szervezés” kollektív munka, a közös cselekvésben résztvevők (pedagógusok és gyerekek) szoros kooperációján alapul, a pedagógus irányító szerepe az együttműködés mozzanataiban, a közös tervezésben, cselekvésben és ellenőrzésben kap hangsúlyos szerepet. A projekt mindig tartalmaz választási lehetőségeket, melyben az egyes résztvevők vagy csoportok önállóan, teljesítenek részfeladatokat, és együttműködve dolgoznak belső indíttatásból. Az egyéni ütem, az önállóság, a felelősségvállalás, a kreatív megoldások a gyerekeknek így sajátos egyéni differenciálódást is biztosítanak. A projekt produktummal zárul.</p>
<p>Támogató szakmai véleményt adó szakember (csak a pályázó intézményen kívüli személy lehet)</p>	<p>Olyan - a pályázó intézményen kívülálló - szakember, akivel az óvodának évekre visszanyúló kapcsolata van, közös programokat valósítanak meg, ismeri az óvoda „zöld tevékenységeit” és e területen elért eredményeit. Támogató nyilatkozatot adhat többek között helyi hulladék-gazdálkodással foglalkozó cég szakembere, környezetvédelemmel foglalkozó egyesület szakembere, közoktatási szakértő, szaktanácsadó, mesterpedagógus, oktató (környezeti nevelési szakterület oktatója), erdei óvoda szervezésével foglalkozó szakember, erdész.</p>
<p>Település/térség környezeti konceptiójának dokumentuma</p>	<p>A kitűzött településfejlesztési célok szolgálják a település fenntartható fejlődését, elősegítve a településen lakók életminőségének, életszínvonalának növekedését, a településen élők gyarapodását, a település és a környék hagyományaira, kulturális-, táji- és természeti adottságaira építve, azok védelmének biztosítása mellett. Települési szinten ez a környezetvédelmi program, amelyet ismernie kell az Óvodának.</p> <p>Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) – valamint a Helyi Önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV törvény, a településfejlesztést és településrendezést az önkormányzatok hatáskörébe utalta.</p>

Továbbképzés	A pedagógus, kötelező tevékenysége a munkájához szükséges szakértelem gyarapítása, elmélyítése egyrészt önképzés (önművelés) útján, másrészt a szervezett lehetőségek igénybevételével. A továbbképzés szervezett lehetőség a szakmai tudás, képességek, tájékozottság felfrissítésére, kiegészítésére, új területek megismerésére. A pályázatban szükséges felsorolni a zöld óvodai tartalmakkal és tevékenységgel összefüggő képzési, továbbképzési és önképzési formákat, azokban résztvevők számát és a továbbképzés hasznosíthatóságának értékelését. „A továbbképzések formáit a 277/1997 (XII. 22) kormányrendelet 5.§ (2) és (3) bekezdések tartalmazzák.”
Tudásmegosztás	Intézményen belüli tudásmegosztás: a nevelőtestületen belül, vagy tagintézmények között, szabályozottan megvalósuló ismeret és tudás átadása . Leggyakoribb formái lehetnek: munkaközösségi foglalkozás, hospitálás, nevelőtestületi fórum, tagintézmények közötti munkaközösségi tevékenység. A nevelőtestület tanuló szervezeti létét bizonyítja. Intézményen kívüli tudásmegosztás történhet a megyei, regionális, országos óvodai tanácskozásokon, fórumokon , a szakmai civil szervezetekben, formális és nonformális képzésekben, pályázatokban, szakmai kutatásokban, projektekben, melyet az egyén életvitelében, munkatevékenységeiben hasznosíthat.
„Zöld Óvoda” címet nyert óvoda jellemzői	Olyan intézmény, feladatellátási hely ahol minden pedagógus és alkalmazott kompetens a fenntarthatóságra nevelés terén. Az Óvoda működési feltételei (épület, felszereltség), lehetővé teszik a környezeti nevelés maximális megvalósítását a Zöld Óvoda Kritériumrendszer előírásai szerint. Az óvodában folyó nevelőmunkában élménypedagógiára, tapasztaltatásra, cselekvések sorozatára épül az ismeretátadás és a képességfejlesztés. A nevelési folyamatban kiemelt szerepet kap a környezettudatos életvitel megvalósítása. A tevékenységek sorában segítik az óvodapedagógusok a környezettudatos értékek közvetítését, a szokásalakítást, a magatartásfejlesztést, és erősítik a környezeti <i>ismeretek</i> alkalmazását. Mindezen feladatok megtalálhatók a helyi pedagógiai programokban, nevelési tervekben és megvalósulnak az óvodai nevelés napi gyakorlatában. A Zöld Óvodában az óvodapedagógusok gyermekközpontú, nevelésközpontú szemléletmódja a nevelőmunka alapját képezi.
„Zöld Óvoda” cím megtartására pályázó intézmény	Az aktuális pályázati kiírás alapján a három Zöld Óvoda címmel rendelkező Óvoda elkötelezettségi nyilatkozatával igazolja, hogy megtartja az eddig eltelt 9 (12) év alatt elért eredményeit, és továbbra is viselni kívánja a Zöld óvoda címet. Ennek érdekében folyamatosan fejleszti nevelőmunkáját, az intézmény tárgyi és személyi feltételeit a Zöld óvodai elvek minél tökéletesebb és korszerűbb megvalósítása érdekében. Hitelessége biztos alapokon áll.

Zöld Óvoda Hálózat	<p>A Zöld Óvoda Cím elnyerésével, a Magyarországi Zöld Óvoda Hálózat tagjává válik a feladatellátási hely. Ez a tagság azt jelenti, hogy egy témakörhöz tartozó intézmények kapcsolatot létesítenek egymással, vagyis kiemelt témájuk alapján közvetlen és közvetett környezetükben kapcsolatot építenek ki. Pl. szakmai információtovábbítást létesítenek, véleményformálóká válnak egymás számára. A hálózatosodás további lehetőségét a bázisintézmények illetve a Címet elnyert óvodák saját térségükben kezdeményezik, működtetik. A hálózatot az önkéntesség, az összetartozás, a tudásmegosztás, az egymástól tanulás szükséglete, igénye, és az innovációs szemlélet tartja életben.</p>
Zöld Óvoda kritériumrendszer	<p>A kritériumrendszer felsorolja mindazokat a területeket, amelyek fontosak a kisgyermekkorú környezeti nevelésben. Tartalmazza a Zöld Óvodákban folyó nevelőmunka értékeinek tartalmi jellemzőit. Tételesen megfogalmazza azokat az elvárásokat, amelyek a Zöld Óvodában folyó pedagógiai munka tartalmára vonatkoznak. Az óvodapedagógus téma iránti elkötelezett szerepvállalását és tevékenységeinek jellemzőit is előírja. Rendszerben mutatja be az óvoda működésének, tartalmi munkájának irányítását, a környezettudatos feltételek megteremtését és a természeti-, környezetvédelmi kapcsolatrendszer kialakításának elveit, az óvoda alkalmazottaira, a gyerekekre, szülőkre vonatkozó hatások fontosságát. A kritériumrendszer eredményes megvalósításával biztosítottá válik a környezeti nevelés minőségi megalapozása, alakítása és a pedagógiai rendszerek egymásra építettsége a nevelés folyamatában.</p>